

Дідич Ольга

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу Желюк Т.Л.)

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ЗА ПРИЙНЯТТЯМ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Контроль в системі публічного управління слід розглядати як систематичну та конструктивну діяльність керівників та органів управління, одну з управлінських функцій, тобто контроль як діяльність; як підсумкову стадію процесу публічного управління, серцевиною якої є механізм зворотного зв'язку; як складову процесу розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень, яка безперервно бере участь у цьому процесі від його початку до завершення. Відповідно до статті 75 Закону України «Про місцеве самоврядування» [1] основним суб'єктом контролю в системі місцевого самоврядування є територіальні громади органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед територіальними громадами. Вони періодично, але не менш як два рази на рік, інформують населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення, звітують перед територіальними громадами про свою діяльність.

Згідно з Статтею 42 даного Закону сільський, селищний, міський голова при здійсненні наданих повноважень є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед територіальною громадою, відповідальним – перед відповідною радою, а з питань здійснення виконавчими органами ради повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольним відповідним органам виконавчої влади. Сільський, селищний, міський голова не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами. На вимогу не менше половини депутатів відповідної ради сільський, селищний, міський голова зобов'язаний прозвітувати перед радою про роботу виконавчих органів ради у будь-який визначений ними термін. Значними функціями щодо здійснення контролю володіє рада.

Згідно статті 11 виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Згідно статті 51 виконавчий комітет ради є підзвітним і підконтрольним раді, що його утворила, а з питань здійснення ним

повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольним відповідним органам виконавчої влади.

Відділи, управління та інші виконавчі органи ради є підзвітними і підконтрольними раді, яка їх утворила, підпорядкованими її виконавчому комітету, сільському, селищному, міському голові, голові районної у місті ради (стаття 54).

Контроль в органах місцевого самоврядування може мати різні форми та механізм реалізації [2]. Розрізняють управлінський, бюджетний. Управлінський контроль – це процес спостереження і регулювання діяльності органів місцевого самоврядування, їх матеріальних придатків з метою полегшення виконання організаційних завдань. Бюджетний контроль здійснюється у формі різного роду перевірок з метою виявлення відповідності здійснюваних видатків попередньо затверджуваним кошторисам. Система контролю над органами місцевого самоврядування включає: президентський контроль, державний контроль, який інституціалізований за гілками державної влади, і громадський контроль.

Будь-який контроль має багато ознак та характеристик: завдання, об'єкт і суб'єкт, типи та загальні види. Основна мета контролю полягає у забезпеченні виконання управлінських рішень, успішному здійсненні завдань, а також у запобіганні можливим помилкам. При внутрішньому контролі суб'єкт та об'єкт контролю функціонують у межах однієї системи, а при зовнішньому відокремлений суб'єкт діє автономно, незалежно від об'єкта.

Кінцева мета контролю полягає не в тому, аби зібрати інформацію, встановити стандарти і виявити проблеми, а в тому, щоб виконати поставлені перед організацією завдання. Щоб зробити контроль ефективним, необхідно ретельно слідкувати за тим, щоб ці засоби контролю не посіли більш важливого місця, ніж мета організації.

Коли контрольний механізм не спрацьовує, найчастіше причина полягає в тому, що необхідно вдосконалювати структуру прав і обов'язків, а не процедури вимірювань. Таким чином, щоб бути ефективним, контроль повинен бути інтегрованим з іншими функціями керівництва.

Контроль передбачає перевірку виконання законів, рішень, повноважень та передує відповідальності. Контроль здійснюється через нагляд та підзвітність. Підзвітність це форма звітування перед тим чи іншим суб'єктом про власні дії для встановлення об'єктивної інформації про стан ситуації та здійснення контролю. Нагляд – це самостійне встановлення об'єктивної інформації (без отримання звіту) та системне дослідження законності з правом надання обов'язкових для реагування вказівок або припинення (відміни) рішення. За підсумками контролюючих дій може виникнути відповідальність. Відповідальність в місцевому самоврядуванні є відношенням між суб'єктом

відповідальності (громадою, органами та посадовими особами місцевого самоврядування та державної влади) та правопорушником, до якого застосовують політико-юридичні санкції з негативними для нього наслідками. В цьому випадку контрольні повноваження органів місцевого самоврядування реалізуються ними під час: внесення подання до відповідних органів про притягнення до відповідальності посадових осіб, якщо вони ігнорують вимоги та рішення рад, їх виконавчих органів; звернення до суду про визнання незаконними актів підприємств, установ і організацій, які обмежують права територіальної громади; розгляду справ про адміністративні правопорушення, віднесені законом до їх відання.

Як підсумок, контроль можна вважати ефективним лише тоді, коли організація фактично досягає бажаної мети і спроможна сформулювати нові цілі, які забезпечують її майбутнє. Важливо при реалізації контролю враховувати досвід розвинутих країн. Наприклад, у скандинавських країнах контроль за законністю діяльності органів місцевого управління здійснюють спеціальні відносно незалежні контролери-омбудсмени, порушуючи питання про відповідальність посадових осіб муніципалітетів за неправильне здійснення повноважень. Використання такого досвіду дозволить усунути суб'єктивність та упередженість при проведенні контролю і сприятиме покращенню результативності управлінської діяльності.

Використані джерела

1. Про місцеве самоврядування: Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
2. Територіальна громада: управління розвитком: монографія / С. І. Чернов, Ю. О. Куц, О. В. Безуглий та ін.; за ред. Ю. О. Куца, О. В. Решеvecь. Харків: Константа, 2013. 540 с.
3. Конституція України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96>.

Дмитренко Галина

Тернопільський національний
економічний університет

(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу Жуковська А.Ю.)

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЦІЛІСНОЇ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

Місцевий розвиток характеризується комплексом різноманітних просторових, економічних, соціальних, культурно-духовних, екологічних та інших чинників, які необхідно враховувати в процесі здійснення територіального планування. Саме тому на території розробляється не один, а низка планувальних документів, кожен з яких має свій об'єкт, принципи,